AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de
افغان جرمن آنلاین

مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

۲۰۲۵/۰۱/۱۲

د جورج فوستر یون لیک: له بنگاله تر لندن سفر

(۳ برخه)

د لومړي توک مطالب

له کلکتې تر کشمیر پورې لاره

د هندوانو د اسطورې لنډه شرحه

د روهیلیه، شجاع الدوله او سیکهانو لنډ تأریخ

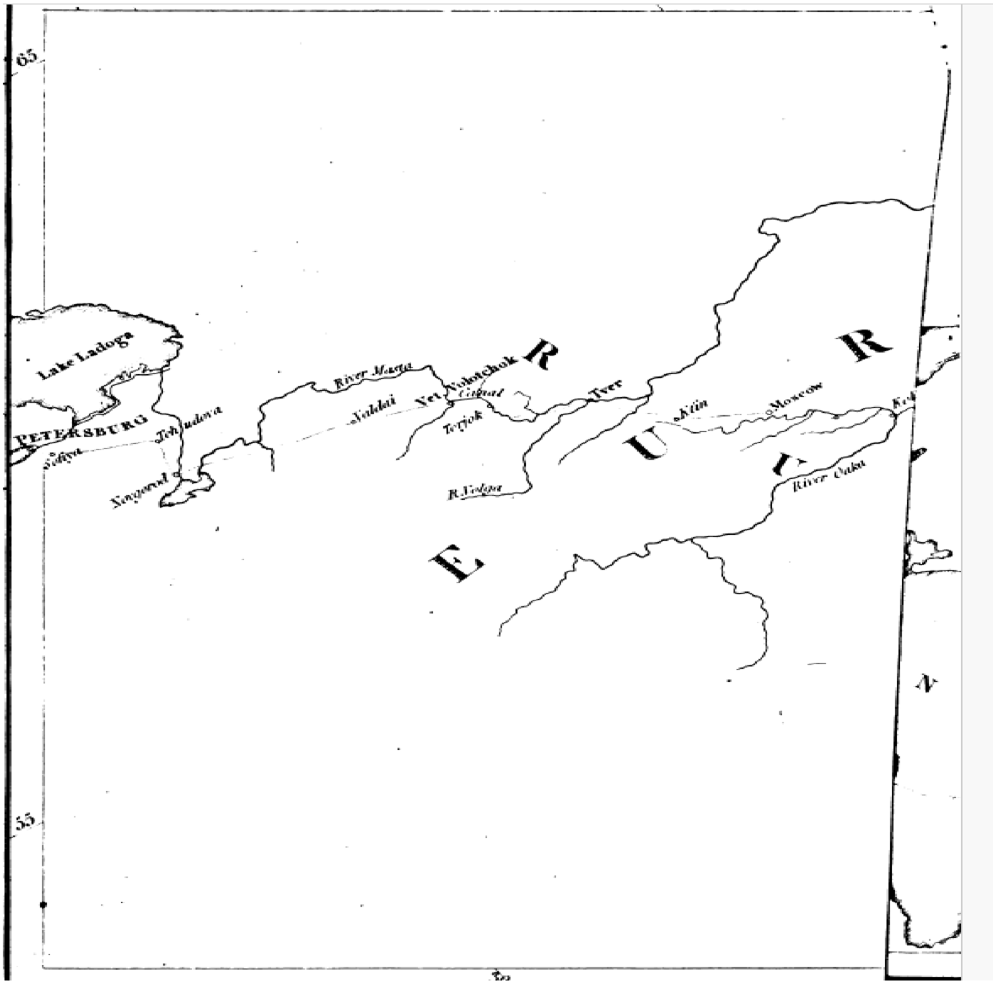

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

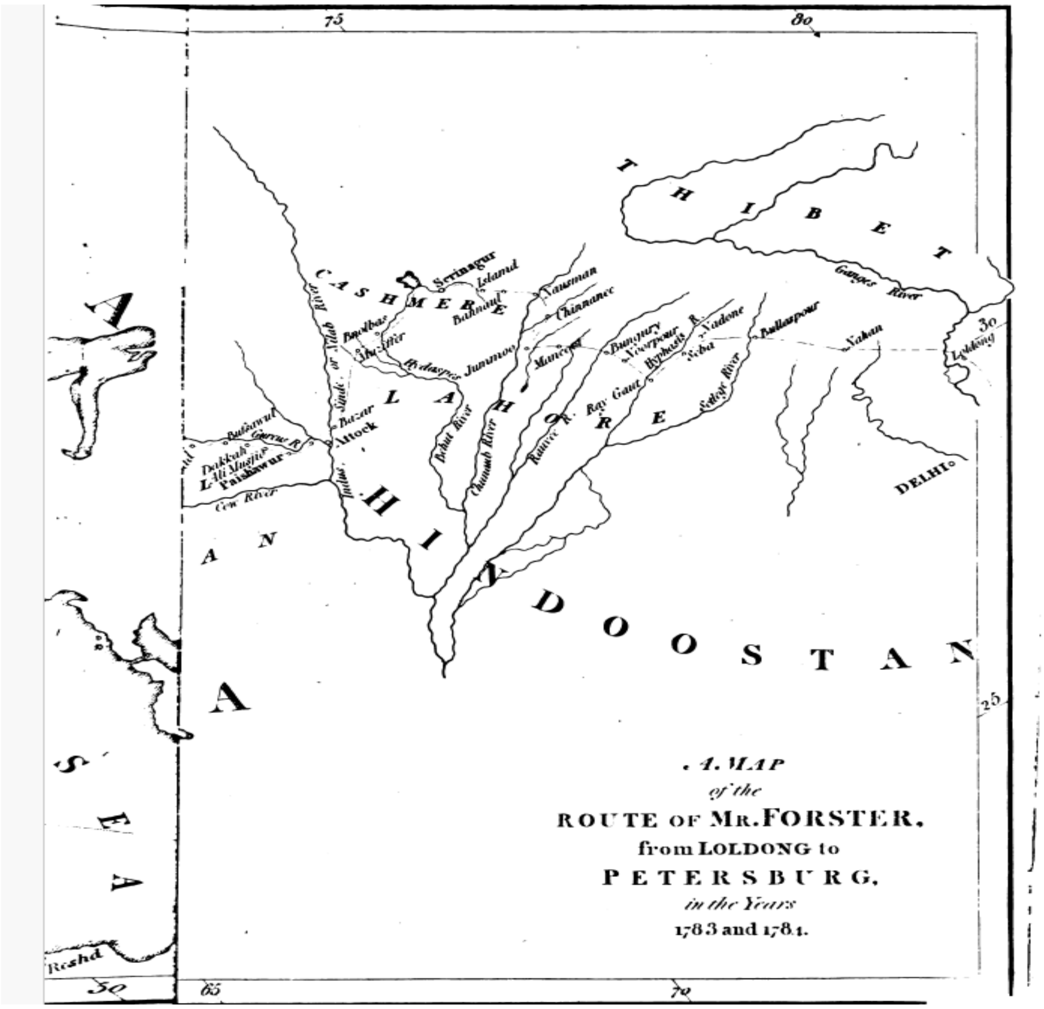

د فوستر سفرونه

لومړی لیک

بنارس، د آگست ۳۱، ۱۷۸۲ز

محترم ښاغلیه!

وروسته له دې چې د هندوانو د اساطيرو په هکله د يوې لنډې څېړنې لپاره مې پرېکړه وکړه نو لومړی مې بنارس ته د سفر پرېکړه وکړه، دغه ښار ته د تللو لپاره مې لازم اجازت ترلاسه کړ. زه په دې باور يم چې زما د سفر له روايت او راتولو سويو معلوماتو او لید لوريو څخه به خوند واخلئ. له همدې کبله خپل تجربيات له تاسو سره شريکوم او له

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

تاسو غواړم چې زما په شان د يوه ناآشنا او نابلد سړي [1] ليد لورى هم په پام کې ولرئ، په دې معنى چې ښايي زما ملاحظات او استنتاجات ناسم او نادرست ټکي ولري خو هېڅکله دا موخه نـهٔ لرم چې حقيقت په نادرسته بڼه بيان کړم.
د مې د مياشتې په ۲۳ نېټې له کلکتې وخوځېدم او په بله ورځ يې سوک ساګرSooksagur ته ورسېدم. دا يوه کرونده ده چې په ښاغلو کرافتس او ليناکس Crofts and Lennox پورې اړه لري، دا کرونده ارزښتناکه او په چټکۍ مخ په ودې ده. دغو ښاغلو په دغه ځای کې د سپينو ټوکرانو د توليد يوه فابريکه جوړه کړې ده چې کمپنۍ په کې په کلني ډول شاو خوا دوه لکه روپۍ پانګه اچونه کوي. ددې ترڅنګ دوی د خامو ورېښمو د توليد لړۍ هم پيل کړې او د مخ په ودې او پرمختګ هيله مندي ورڅخه ښکاري او زه د زړه له کومې هيله مند يم چې ددغو ځايونو د شاباش وړ ښښتنانو هڅې به ګټورې پايلې وزيږوي. په دې کروندې کې د الکهولي څښاکو د پام وړ اندازه هم توليدېږي او سره له دې چې تر ډېره د امريکايي رَم American Rum شرابو ته ورته والی لري خو کيفيت يې تر امريکايي رَم ټيټ دئ. د هالند د جګړې له پيل راوروسته د دغو شرابو په تقاضا کې د پام وړ ډېروالی راغلی دئ. دا فابريکه د بتاويا [2] د شرابو (عرق) [3] په شان ګټې موخې لري او دا هيله مندي سته چې د بنګال ولايت دې د دغو توليداتو له فعال خرڅلاو څخه بې شمېره ګټې ترلاسه کړي. د هغو کسانو د قدر پېژندنې لپاره د دولت هر اړخيز او عادلانه ملاتړ ضرور دئ چې د ارزښتمندو صنايعو د معرفۍ له لارې د خپل هېوا د سمسورتيا په لارې کې مرسته کوي. ددې تر څنګ ددغسې لاسته راوړنو د خپرولو کار او د خپلو هېوادوالو په منځ کې د تقليد د روحيې پياوړې کول ضروري او د دې ټکي ډاډمن کول مهم دي او نوښتګر د هغوی د نوښتونو او سختو کارونو له کبله د ستاينو وړ دي دا ټولې چارې د ناظرو او د څارونکو کسانو پر اوږو دئ. دې ټکي ته مو بايد پام وي چې دغه نوښت د بنګال د حکومت ځانګړې پاملرنه ځانته اړولې ده چې ددغسې ګټورو پروژو د پرمخ وړلو او هڅولو لپاره يې پياوړې ژمنه له ځانه ښودلې ده.
انګليسان نبايد ځانونه ددې هېـواد مؤقت استوګن وګڼي. دوی عملاً ددې ځای په اصلي حاکمانو بدل سوي دي. ددوی کړه وړهٔ او چارچلند نبايد په لنډ مهالو او زودګذرو ملاحظاتو ديکته سي. د هغې پر ځای دوی بايد دا ټکی تشخيص کړي چې د خلکو سوکالي او ثروت د عمومي ګټو د پياوړتيا لپاره ضروري دي. له دې کبله دوی بايد په هر اړخيزه توګه د خلکو د اړتياوو ملاتړ وکړي او د هغوی هڅو ته دې وده ورکړي. دغه ډول ګټور او محتاطانه چارچلند د خصوصي او عمومي سوکالۍ له ودې سره مرسته کوي او د هغو خاصو اقداماتو لپاره د داسې يوهٔ جبراني اقدام په توګه عمل کوي چې ممکن د بيا دقيقې ارزونې پر وړاندې مقاومت ونـهٔ لري او ملي اعتبار به يې مخکې له مخکې مکدر کړی وي. ددې موضوع د شرحې لپاره زه اړ کېږم چې د بنګال د کورنۍ او باندنۍ سوداګرۍ داينامېک راوسپړم او همدا شان په ټوله سيمه کې د پولي دوران د پراخ او هر اړخيز کمبود اړخونه راوسپړم.
مخکې له دې چې بنګال د انګليسانو له خوا تصاحب سي، هغو بېلابېلو هېوادونو چې له دې سيمې سره يې سوداګري درلوده مؤظف ول چې د ترلاسه کېدونکو اجناسو لپاره فلزي مسکوکات ورکړي څکه يو شمېر محدود اقلام ول چې سيمه ييزو استوګنو وګړو په سوداګرۍ کې جنس په جنس مبادله کوله. د سوداګرۍ دا بڼه د هند لپاره ډېره ګټوره وه او

[1] - مؤلف د مدراس د ښسټ ملکی مأمور دئ.
[2] - Batavia
[3] - arrack

همدا احتمال سته چي دلته دې ډېر سرۀ او سپين زر راټول سوي وي او دې لړۍ تر يوې نيمې پېړۍ پورې دوام کړی دئ. خو له دې سره سره، په بنګال کي د انګليس د حکومت له استقرار وروسته د سوداګرۍ دغسې يوه سيستم ته اړتيا لږ سوه. د سيمه ييزې کارګو او د عمومي مصارفو د پوښښ لپاره توليد سوی عايد کافي وو. په پايله کي بنګال ته د فلزي مسکوکاتو د سيلاب يوه دروازه په اغېـزمنه توګه وتړل سوه. په دې توګه موږ به وروسته وګورو چي په سيمي کي سياسي بدلونونه د انګليسانو په ګټه ول، له نورو اروپايي هېـوادونو څخه دې ورته وارداتو کي چي له بنګال سره په سوداګرۍ کي ښـکېل دي د پام وړ لړوالی راغی. هغوی د خپلو موجودو اجناسو د پلورلو د مشخص کولو لپاره په دې بريالي سول چي له انګليسانو څخه د پام وړ مالي سرچيني ترلاسه کړي چي ورباندې به اروپا کي پورونه تاديه کړي. ددې ترځنګ بنګال د خپلي کورنۍ سوداګرۍ په داينامیک کي د مسلمانانو د اقتدار د انحلال له کبله د پام وړ بدلونونه تجربه کړي دي.

سيمه ييزو شهزادګانو او د بېلابېلو رياستونو رييسانو له خپلو بې شمېرو ملازمينو سره د پام وړ ماهرو کارګرانو ته د ثابت کار زمينه برابره کړې ده. دغه صنعتګر خپلو مشتريانو ته د مجللو اقلامو تولګه توليدوي لکه د سرو او سپينو زرو زرين منسوجات چي پيچلي نقش او نګارونه لري، ساده کتان د ښايسته ورېښمو بېلابېل ډولونه او نور مجلل آسيايي اقلام چي طبيعتاً د تجملي ژوند او ثروت په دليل د پام وړ ګرځي او خپلو اربابانو ته يې وړاندې کوي. دغه مسلمان يا هندو مشران يا لـېرې کړل سوي او يا يې خپلي پخوانۍ سرچيني له لاسه ورکړي دي. په پايله کي هغه صنعتګر چي ددغو شتمنو او متنفذو مشرانو د ملاتړ تر سيوري لاندې يې وده کړې وه د معيشت د کمبود په دليل يا له خپلي سوداګرۍ څخه لاس پر سر سوي او يا له سيمي وتلي دي. پايله دا سوه چي د کم – پيدا لاسي صنايعو بېلابېلي برخي په څرګنده سقوط سي ان تر دې کچي چي يو شمېـر ډېر معتبر محصولات اوس د تأريخ په پاڼو کي ورک سوي دي. د مغولو او د فارس د بې نظمو امپراتوريو خوار حالت اوس ددې جوګه نه دئ چي د اصفهان او د ډيلي د عظمت د مهال په شان بنګالي توليداتو ته اړتيا ولري دا اړتيا اوس بيخي پيکه سوې ده. دا ټکی د پام وړ دئ چي د مغولو دربار هم د خپل عظمت او هم د خپل ثروت له اړخه له ټولو نورو ملتونو څخه پرمخ تللی دئ. په اکثريتو ولايتونو کي خورو ورو بولندويانو د خپلواکو حاکمانو دودونه او آداب منلي دي او ددوی مجللي جامي عمدتاً په بنګال کي توليد کېږي. له دې کبله دا خبره به منطقي وي چي دا نتيجه واخلو چي ددغسې يوې سوداګرۍ توقف بې شکه چي ژور عواقب لرلي دي. ددې توضيح تر څنګ چي د سوداګرۍ دغي پېښې چي د بنګال سوداګريز کيفيت ته يې د پام وړ بدلون ورکړ بايد ووايم چي زه د کوم ځانګړي تخصص لرونکی نـه يم چي ادعا وکړم چي ګټي دا هېـواد له پراخ تاوان سره مخامخ سوی دئ. خو دا امکان سته چي رامنځته سوی تاوان به اروپا ته د کلنيو صادراتو په ډېريدو سره جبران سي.

دغـۀ هېـواد ته د اروپايي کرنسۍ او غير مسکوکو فلزاتو لکه د سرو او سپينو زرو د خښتو راتګ ته په کتو چي د سيل په شان راوړل سول او همدا رنګه هغه عوامل چي ددې سوداګرۍ د توقف لامل سول غواړم دلته په بنګال کي د مسکوکاتو د ضرب د کميدلو په اړه بېلابېل نظريات شريک کړم؛ دا هغه وضعيت دئ چي له ډېرو وختونو راپه دېخوا د اندېښني وړ دئ. د مسلمانانو د حکومت پر مهال له خصوصي ثروت څخه په هماغه سيمه کي ګټه اخيستل کېـده چي هلته لاس ته راغلی وو. حال دا چي دداسې ثروت راټوليدل يا تراکم ممکن له ظلم او زور زياتي سره بدرګه وو، ددې ثروت سريع او چټک چلند د تجمل د متعددو مجراګانو له لارې تر سره کېـده چي په پای کي پرته له دې چي د پيسو

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

عمومي ارزښت لړ سي د سيمې په ښايسته او ښکلي کولو کې يې مرسته کوله. کولی سم دا ادعا وکړم چې په دولتي او خصوصي بنسټونو کې د اروپايانو پانګه اچونه ددې لامل سوې چې د صنعتګرو او کارګرانو اړتياوې په کافي اندازه تأمين سي. خو له دې سره سره غواړم دا خبره هم وکړم چې دغه لګښت د پخوانيو پادشاهانو له هغو لګښتونو څخه زښت ډېر لږ دئ چې هغوی د جوماتونو، حمامونو او د هندوانو د معابدو په ودانولو د اوبو د زيرمه کولو د ځايونو او د پراخو باغونو په جوړولو ، او د مجللو خصوصي ودانيو تولګو ودانولو ته اختصاصولې. دغه ډول لګښتونه د اروپايانو له لېوالتياوو او ګټو سره مناسب نه دي چې له هر ډول مذهبي شور او مينې څخه محروم دي تر څو د خلکو زړه او رضايت تر لاسه کړي او نـهٔ داسې کومه هېوادپاله انګيزه لري چې په هند کې تأريخي ميراثونه رامنځته کړي. ځکه اروپايان ځانونه ددې ځای مؤقت استوګن بولي او دې ته لېوال دي چې بېرته خپل هېواد ته ستانـهٔ سي او د خپلو هڅو له ګټو څخه خوندونه واخلي.

اروپا ته د عمومي حوالو له لارې د انګليسي مالونو کافي نـهٔ لېږل او داسې معاملات چې اغلب وختونه د پام وړ تاوانونه له ځان سره مل لري د شرکتونو استازي او خصوصي سوداګر دې ته اړ باسي چې د پيسو صادراتو ته لاس واچوي. له بلې خوا ښايي هغوی دې ته لېوال وي چې خپلې نقدې پېسې په باندنيو صندقونو کې پانګه کړي خو دا کار ددوی د دښمنانو يا لږ تر لږه ددوی د سيالانو د بډای کېدلو لامل ګرځي. پر عمومي حوالو ددغـهٔ محدوديت مضر اغيز په ژوره توګه تجربه سوی دئ او په انګلستان کې اړوندو مقاماتو ته يې خبر ورکړل سوی دئ. ددې هيله کېږي چې د هند له لارې د مالونو د اغېزمن لېږد د آسانتيا لپاره ګامونه اوچت سي او په پايله کې يې نور دې ته اړتيا پېښنه نـهٔ سي چې څوک دې د ګرانبيو فلزاتو د تاوان زيږوونکو صادراتو ته زړه ښـهٔ کړي او يا په راتلونکي کې د باندنيو عواملو لاس وهنه له منځه ولاړه سي. په هند کې راتوله سوې خصوصي پانګه هندي محصولاتو ته اختصاص سوې او ورپسې اروپا ته لېږدول کېږي چې د حوالو ژمنه يې سوې وه. له دې کبله د هر ډول غير مترقبه آفت او بلا د مخنيوي لپاره څرګنده ده چې په اروپا کې ددغو سوداګريزو کڅوړو پلورل د ختيځ هند شرکت ته اجازه ورکوي چې پر خپلو مالي ژمنو عمل وکړي. د بنګال د ستر ذاتي ثروت په ګواهي ددې تکي ويل ضرور دي چې ددغه ولايت ثروت بايد ددغه ولايت د ميليونونو وګړو او د کورومندل او ماله بار Coromandel and Malabar د سمندري غاړو په مټ پياوړی سوی وي او د کورنيو او باندنيو ښخړو او له چين او بنکولن Bencoolen سره د سوداګري له کبله بايد د يوې شپيته تر اويا کلنې دورې په لړ کې يې تراکم موندلی وي.

د اورنګزيب* له مړينې وروسته تر هغه وخته پورې چې موږ په هند کې حضوري استقرار پيدا کړ، مغولي امپراتورۍ وکولی سول خپله واکمني د پام وړ کچې پورې وساتي. د همدې مودې په اوږدو کې له بنګال څخه تر لاسه سوی عايد په اعتمادي ډول هم د کرنسۍ په بڼې او هم د پولي حواله جاتو ♣ له لارې د امپراتورۍ خزاې ته لېږل کېدهٔ. اوس څرګنده سوې چې دغه ډول لېږد د پام وړ پولي کمبود رامنځته کوي او ډېري کسان، ان هغوی چې د پام وړ پانګه لري، د باندني لګښت په مديريت کې له ستونزو سره مخامخ کېږي. حال دا چې د بنګال سمندري سوداګري له ځانه هغه خوند او رنګ نـهٔ ښيي چې يو وخت به يې اورپايان د سمندري غاړو په سوداګرۍ پورې محدودول؛ په کلکته کې يوه خوځنده

* دغه سلطان په ۱۷۰۷ز کال کې مړ سوی دئ.- ليکوال

♣ يوه کروړ روپۍ يا يو ميليون پوند سترلينګ د يوهٔ کال په اوږدو کې له بنګال څخه ډيلي ته استول سوي دي.- ليکوال

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

او مهمه سوداګري مخ په ودې ده. هغه پرمختللي سوداګري چي یو وخت ددې بندر او د « پیګ، سیام او مالي» [4] جزایرو تر منځ موجود وو اوس په کې د پام وړ کموالی راغلی دئ. داسي ښکاري چي دا سوداګري اوس د بشپړې پاشل کېدلو په درشل کي ده مګر دا چي که کوم مطلوب بدلون په چټک ډول سره رامنځته سي او ویې ژغوري. د سوداګرۍ دغه برخي لکه د سپینو زرو خښتي یا غیر مسکوک سپین زر ، د سرو زرو ذرات او قیمتي ډبري بنګال کي نوی وپېژندل سوي او چلند یې وموند او بیا له بنګال څخه په عوض کي یې خام او پسولل سوي وریښم، زیړ کتان، تریاک او پوتاسیم نایتریت یې صادرول. همدا شان ادعا سوې چي په دې وروستیو کلونو کي د بنګال سمندري سوداګرۍ د اقتصادي تحریم له کبله تاوان ولید په بله وینا د باندنۍ مالګي پر وارداتو باندي یې لوړه مالیه ولګوله. دغه محدودیت ددې لامل سوی چي د ښېرېو په شمېر کي لړوالی راسي او د غلاتو صادرات چي پخوا په کلني ډول د کلکتې د بندر له لارې کېدل لږ کړي. حال دا چي ممکن پر باندنۍ سوداګرۍ به یې منفي اغیز پرېښې وي خو د ګنګا د مالګي له حاصل څخه عاید په دې وروستیو کلونو کي د همدغه محدودیت له کبله خپلي پخوانۍ کچي ته رسېدلی دئ. ښایي دا به نا امید کوونکي او مسلماً ناعادلانه وي چي د یوۀ ملت تقصیر یا چلنجونه چي ورسره مخامخ دئ پرته له دې چي برجسته سویو مسایلو ته د باالقوه حل - لارو وړاندیزونه ولرو، هغه دې عامه ارزوني ته وړاندې کړو . زما سیمه ییزه پوهه ما ته دومره اجازه راکوي چي ادعا وکړم چي په هندوستان کي د برتانیې د واکمنۍ ودې نهایتاً د بنګال له پرمختګ او سوکالۍ سره غوټه خوړلې ده. له دې کبله نباید هېڅ هڅه درنده او د اندیښني وړ ونـۀ ګڼل سي او د عاید د ډېروالي او یا د سوداګرۍ د پیاړوتیا په لاره کي هېڅ معقوله ستراتیژي نباید له پامه وغورځول سي.

د مي د میاشتي په ۲۹ نېټي زه «برهامپور» [5] ته ورسېدم. په دې فرقه کي چي یوه پراخه او هوسا فرقه ده، د سپاهیانو درې لیواګاني او د اروپایانو یو غنډ ځای پر ځای دئ. د جون د میاشتي په ۱۵ نېټي «مرشد آباد» [6] او شاو خوا سیمو ته یې د تفریحی او چکر لپاره ووتلم. غوښتل مي له داسي ځایه لیدنه وکړم چي همدلته جذابي ستراتیژۍ جوړې سوې او له یوې ناکرارې دورې وروسته چي له وینو بهونو او دسایسو سره مل وې انګلیسان یې په دې توانمند کړل چي په دې بدای هېواد باندي تسلط پیدا کړي.

له ښاره کوز د یوۀ مایل په واټن د سیند په هاغه بله غاړه کي د «علي وردي خان» [7] قبر دئ چي په هند کي د «مهوبَت جنګ» [8] **[ښایي محبت** جنګ وي – ژ] په نوم هم شهرت لري. مهوبت جنګ/ محبت جنګ د یوۀ سرتېري او د یوۀ سیاستمدار په توګه د خپلو وړتیاوو په مرستي وکولی سول چي ځان له خصوصي وضعیت څخه د بنګال تر «صوبه دارۍ» [9] پورې ورسوي. نوموړی تر اتو کالو پورې د مرهټه وو پر وړاندې وجنګېدۀ او له ډېر سختو سرښندونکو جګړو وروسته مجبور سو چي هغوی ته د«کټک» [10] ولسوالي ګاني ورپرېږدي.

4 - Pegue, Siam, and the Malay islands

5 - Berhampore

6 - Mooreshedabad

7 - Ali Verdy Khan

8 - Mahobut Jung

9 - Subahdarry of Bengal

10 - Kuttack

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

د مهوبت جنګ مقبرې ته نېږدې د هغه د ورارهٔ سراج الدوله قبر پروت دئ؛ د سراج الدوله څېره د انګلستان په تأريخ کې په دې دليل شهرت لري چې د «فورټ ويليم/ د ويليم کلا» [11] يې نيولې وه. په دې پېښې پسې سراج الدوله بدمرغه فرقه په يوې تنګې کړۍ کې را ايساره کړه چې اکثريت کسان په کې د سختو شرايطو له کبله له منځه لاړل. ددغهٔ ځوان برخليک د نورو شرقي شهزادګانو برخليک منعکس کوي، په ځانګړې توګه د هغو شهزادګانو د برخليک په شان چې له سقوط او زوال سره مخامخ دي. سراج الدوله د «پالسي» [12] په جګړې کې د مير جعفر له خيانت سره مخامخ سو او لږ وروسته د مير جعفر په وسيلې ترور سو. که د مير جعفر کړو وړو ته د طبيعي عواطفو له کړکۍ يا د شخصي شرافت د اصولو له منظره وکتل سي شک نه سته چې دا کړهٔ وړهٔ عميقاً ناقص کړهٔ وړهٔ ګڼل کېږي. مهوبت جنګ په دې لټه کې وو چې مير جعفر به ددهٔ ځای ناستي ته وفادار پاتې سي او د همدې لپاره يې ورته لوړ دولتي مقام ورکړ او داسي لاره يې جوړه کړه چې ددهٔ له خور سره وادهٔ وکړي. ددې ترڅنګ مهوبت جنګ د مرګ په بستر کې پروت وو چې د ځوان نواب ساتنه او پالنه يې مير جعفر ته وسپارله. مهوبت جنګ [13] بايد د تيرو شخصي تجربو له مخې دا خبره تشخيص کړې وای چې هيڅ پيوند دومره پياوړی نه دئ چې وکولی سي جاه طلبی ستر - ځواک ته په خپل ځان کې ځای ورکړي په ځانګړې توګه هغه پيوندونه چې د يوهٔ آسيايي په وجود کې دننه پراته دي او خپلې مخې ته پراته هرډول خنډونه له منځه وړي.

هغه ملايان چې د مړيو د دعاګانو لپاره دلته مؤظف سوي دي وايي چې د سراج الدوله کونده په ځلونو ځلونو دې مقبرې ته راځي چې د خپل مړهٔ سوي خاوند لپاره د عزا ځانګړي مراسم تر سره کړي. د حکومت د کارځای د بدلون له کبله مرشد آباد اوس له ځانه د څرګند فقر او زوال نښې څرګندوي؛ چې نسبتاً نوی ښار دئ. دا ښار يو وخت د بنګال د «صوبه ګانو» [14] ښار وو، او تر تېر نږدې وخت پورې به يې په «راج محل»[15] کې دربار جوړاوهٔ چې د سيند د بلې غاړې په سل مايلی کې موقعيت لري. اوسني صوبه دار مبارک الدوله د مير جعفر لمسی او د نواب «ميرن» [16] زوی دئ چې د راپورونو له مخې طبيعي تندر وربانديې لويدلی وو او اوس د کمپنی له خزانې څخه د کال شپاړلس لکه روپۍ تر لاسه کوي. په دهٔ کې د قدرت د نيولو او جاه طلبی نښې نـهٔ ليدل کېږي او په خپلې اوسنۍ ونډې او دندې کې نسبتاً له مزاحمته ليرې سړی دئ. په بنګال کې د متصرفاتو د لاسته راوړلو د هڅو په لاره کې د انګليس ملت د مبارک الدوله له کورنۍ څخه د پام وړ ملاتړ تر لاسه کړی دئ. له دې کبله دغه شهزاده ته دې د محدودو مالي ملاحظاتو له کبله نه منصرفه کېږي. سره له دې چې له هغه سره د ځانګړي لطف او د پام وړ پاملرنې پر بنسټ چلند کېږي خو ورسره ښکاري چې د مشقت او رنځ د شيبو تجربه ورسره ملګرې ده پرته له هغې به يا له عاطفي حساسيت څخه په بشپړ ډول بې برخې

---

[11] Fort William- : د ويليم په نوم دوه کلاګانې دي. اصلي کلا په ۱۶۹۶ز کال کې د شرق الهند د کمپنۍ له خوا جوړه سوه او يوه لسيزه ئې ونيوله چې جوړول يې بشپړ سول. په ۱۷۰۰ز کال کې دا کلا د پادشاه ويليم په نوم ونومول سوه. په ۱۷۰۱ز کال کې د همدې کلا په سويل ختيځ کې ګارنيزيون ته د يوې کلا د جوړولو پلان جوړ او کار يې په ۱۷۰۲ز کال کې پيل او په ۱۷۰۶ز کال کې پای ته ورسيد او د ويليم د کلا په نوم ونومول سوه. د بنګال نواب سراج الدوله په ۱۷۵۶ز کال کې دا کلا ونيوله. نوموړي ښار د لنډ وخت لپاره نيولی وو او نوم يې ورېدل کړ او د «علي نګر/ الي نګر» نوم يې وربانديې کښېښود. - ژ

[12] - the battle of Plassey

[13] - هغه قدرت ته د رسېدلو په لاره کې په بريالی توګه د دسيسې او خيانت له بېلابېلو ابزارو څخه استفاده وکړه. ليکوال

[14] - Subahs of Bengal

[15] - Rajaj Mahal

[16] - Nawab Mirun

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

وي او يا د هغه د بيان توان نـهٔ لري. په مرشد آباد كې د پام وړ ودانۍ نـهٔ په سترګو كـېږي : يوازينۍ ودانۍ چې د چا پام ورته اوړي د مير جعفر، د هغه د بيګم او د نواب ميرون مقابر دي.

نور بيا

د ژباړونكي يادونه

قدرمنو لوستونكو! د ښاعلی رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت ټاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيكه ټينګه كړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليكنې د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليكنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ